

**THE ANALYSIS OF İSTANBUL TEACHING
TURKISH TO FOREIGNERS SET PREPARED
FOR ADVANCED LEVEL IN TERMS OF
CULTURE TRANSMISSION**

**İleri Seviye İçin Hazırlanan İstanbul Yabancılara Türkçe
Öğretim Setinin Kültür Aktarımı Açısından İncelenmesi**

Mehmet Dursun ERDEM¹ & Mesut GÜN² & Betül KARATEKE³

Abstract

Language is an important tool for the socialization of the individual as it enables communication between people. Learning a second language doesn't mean to learn that language with only grammar rules or with words. Learning a foreign language is to solve the cultural codes of the nation that the language belongs to, to bring awareness to the cultural treasures, to know the cultural treasures in detail and to mean it in a context of integrating with the basic rules of language. Tangible and intangible cultural elements that a nation has find their place in the language. These elements that are enshrined in the language are transmitted through language. In this respect, cultural transmission constitutes an important point in language teaching. In transmitting cultural codes of the source language in foreign language teaching, texts assumes an important task. Initially, including textbooks, the texts in these books are in the position of the main transmitters of culture and learning. İstanbul Teaching Set of Turkish for Foreigners, as a course material prepared for the teaching Turkish as a foreign language, is of significance in the transmission of Turkish culture. Thus, The texts in C-1 Grade of İstanbul Teaching Set of Turkish for Foreigners, which has been prepared for the advanced students who learn Turkish as a foreign language, have been analyzed with document review method in terms of cultural transmission. As a result of the data obtained from this study, the cultural transmission in textbooks especially prepared for advanced level students in teaching Turkish to foreigners is emphasized and recommendations on the subject has been developed.

Key Words: *Cultural transmission, teaching Turkish as a foreign language, textbooks for teaching Turkish as a foreign language.*

Özet

Dil, insanlar arasında iletişim sağladığı gibi bireyin toplumsallaşmasını da sağlayan önemli bir araçtır. İkinci bir dili öğrenme, o dili sadece gramer yapısıyla, kurallarıyla, kelimeleriyle öğrenmek değildir. Yabancı bir dili öğrenmek; o dilin ait olduğu milletin; kültürel kodlarını çözmek, kültür hazinesini ayrıntılarıyla tanımak ve bunu dilin temel kurallarıyla bütünleştirici bir bağlamda anlamlandırmaktır. Bir milletin sahip olduğu maddi ve manevi kültür öğeleri dilde yerini bulur. Dilde yerini bulan bu öğeler dil aracılığıyla aktarılır. Bu açıdan dil öğretiminde kültürün aktarımı önemli bir hususu oluşturmaktadır. Yabancı dil öğretiminde kaynak dile ait kültürel kodların aktarılmasında metinler önemli bir görevi üstlenir. Başta ders kitapları olmak üzere, bu ders kitaplarında yer alan metinler kültürün asıl aktarıcısı ve öğreticisi

¹ Prof. Dr. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, e-posta: mdursunerdem@nevsehir.edu.tr

² Yrd. Doç. Dr. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, e-posta: mesutgun07@gmail.com

³ Türkçe Öğretimi Programı Y.Lisans Öğrencisi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, e-posta: betulkaratekee@hotmail.com

konumundadırlar. İstanbul Yabancılara Türkçe Öğretim Seti, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik hazırlanan bir ders materyali olarak Türk kültürünün aktarımı açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle bu çalışmada İstanbul Yabancılara Türkçe Öğretim Seti C1 kitabında yer alan metinler kültür aktarımı açısından doküman incelemesi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Çalışma sonunda elde edilen verilerden hareketle yabancılara Türkçe öğretimi ileri seviye öğrencileri için hazırlanan ders kitaplarında kültür aktarımının önemi vurgulanmış ve konuyla ilgili öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Kültür aktarımı, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitapları.*

1. GİRİŞ

İnsanlar dil ile iletişim kurar ve dil ile düşünür. Bu yüzden dil öğrenimi ve öğretimi insanların çok uzun zamandan beri ilgilendiği konulardandır. Zaman içerisinde değişen ihtiyaçlar ve teknolojik yeniliklerle beraber insanlar arası iletişim artmış ve iletişim daha kolay hale gelmiştir. Teknolojideki yenilikler ve milletlerin birbiriyle olan ilişkilerinin artması yabancı dil öğrenimine olan ilgiyi de artırmıştır (Kılıçaslan ve Yavuz, 2014: 864). İnsanlar asarında iletişimi sağlayan dilin bu özelliği, onun toplumsal bir işleve sahip olduğunu ortaya koymaktadır ayrıca içinde bulunduğu toplumun dili ile kültürü arasında ilişki kurar (Okur ve Keskin, 2013). İnsanların öğrendikleri her dil kendilerine birçok olanak sunar, bunun yanında dünyanın her geçen gün artan bir hızla değişim ve dönüşüme uğramasının yabancı dil öğreniminde çok önemli bir etken olduğu söylenebilir. Bunun doğal bir sonucu olarak insanlar kendilerini küresel bir etkileşim çemberinin içinde bulmaktadırlar (Gün, Akkaya ve Kara, 2014: 3). Bir toplumun dili ve kültüründen bahsederken bunları birbirinden bağımsız olarak düşünmemiz imkânsızdır.

Kültür kavramı en kaba tabiriyle; bir milletin sahip olduğu maddi ve manevi unsurlardır. Antropolojik olarak ele alındığında ise düşüncelerin, inançların, geleneklerin, davranışların ve sanat değerlerinin paylaşıldığı bir sistemdir (akt. Yaylı ve Bayyurt 2011: 31). Kültür sabit olmanın dışında sürekli gelişen ve dinamik bir yapıya sahiptir. Dinamik olan bu yapı, sürekli gelişerek, yeni kültürel davranışlar ortaya koyar. Geliştiği milletin iletişim kodlarına ilişkin ortaya koyulan bu düşünce, davranış ve inançlar dil ile ifade edilir. Bu şekilde dilde yerini bularak yüzyıllarca devam eder.

Dil ve kültür ilişkisi, sadece dilin taşıyıcısı olması sıfatına vurgu yapılarak çözümlenemez. Bu çok yönlü bir durumdur. Dilde yer alan kelimeler her ne kadar kültüre ait unsurları barındırıyor ve gelecek yüzyıllara taşıyorsa, kültür öğeleri de dile yeni kavramlar, kelimeler kazandırmaktadır. Çünkü kültür bir toplumda, tabiatın dışında, insan elinden ve dilinden çıkma her şey olarak ifade edilebilir (Kaplan, 2012). Bu şekilde tanımlanan bir sistemin dil üzerindeki etkisi yadsınamaz bir gerçek olarak kendini gösterecektir.

Dil öğreniminde kültür farkındalığı kaçınılmazdır. Uzmanlar dil öğretimi yapılırken hedef dile ait kültür öğelerine yer verilmesini oldukça önemli görmüşlerdir. 1980 yılından sonra hedef dile ait kültür öğelerinin öğretimi programlara eklenmeye başlanmıştır (Şahin, 2014). Çünkü hedef dile ait kültür öğeleri bulunmadığı sürece dil öğretimi eksik yapıyor demektir. Bireyin dil öğretim sürecinde derin yapıyı öğrenmesi ve dile hâkim olması ancak derin kültürel kodları çözmesiyle mümkün olacaktır.

Kültürün dil öğretim sürecine dâhil edilmesini savunan bilim adamları dışında, buna karşı çıkan ve gereksiz bulan bir düşünce de bulunmaktadır. Brown (2000), dil öğretim sürecinde kültürün önemli bir unsur olduğunu dile getirmiştir. Bir dile ait kültür unsurlarının ancak o dilin ana dil olarak kullanıldığı bir ülkede öğrenmek mümkün olabilir. Bu iki bakış açısından günümüzde kabul edilen dil ve kültürün son derece ilişkili

olduğudur. Yabancı dil öğretim sürecinde öğrenilen kültür, o kültürde konuşulan dili de öğrenmektir.

İletişimin başarılı bir şekilde gerçekleşmesi için mesajı veren ile mesajı alan kişi arasında tam ve doğru bir anlama gerçekleşmektedir. Mesajı veren ve alan arasında tam ve doğru bir anlama için ilk şart dilin anlama ve anlatma becerilerine yönelik uygun bir yeterliğe sahip olmaktır. Yaygın olan bir görüşlere göre; kültürsüz bir dil düşünülemez aynı zamanda dilsiz bir kültür de düşünülemez” (akt. Kavanoz, Ökten, 2014). Dolayısıyla bir dilin yabancı dil olarak öğretiminde, kültürel öğelere yer vererek tam ve doğru bir anlama süreci ortaya koymak gerekir.

Ders kitapları yabancı dil öğretiminin temelini oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu kitaplarda yer alan metinler, kültür aktarımında önemli bir görevi üstlenmektedir. A1 ve A2 gibi daha düşük seviyelerindeki ders kitaplarında kültürel öğelere çok yer verilmemiştir (Okur ve Keskin, 2013). Çünkü temel seviye olarak adlandırılan A seviyesi, öğrencinin temel cümle kurma ve cümle yapısını öğrenme seviyesidir. Kültür öğelerinin öğretimi ise ilerleyen seviyelerde kendini daha çok hissettirmelidir. Hedef dile ait temel yapıyı öğrenen kişi, artık hedef dile ait kültürel kodları da öğrenmelidir. Dilin inceliği olarak adlandırılan kültür öğrenimi, hedef dile ait inceliklerin öğretimi özelliğini de taşıdığından ileri seviyede kendini daha çok hissettirmelidir.

Türkçe öğretiminde kültür aktarımı gerçekleştirilirken en önde gelen söz varlıkları, atasözleri ve günlük hayatta sık kullanılan söz kalıplarıdır. Örneğin kolay gelsin, darısı başına, yolun açık olsun vb. Bu söz varlığı dersin temelini oluşturan ders kitaplarındaki metinler aracılığıyla öğretim sürecine katılır. Özellikler ileri seviyede dil öğrenen yabancılar için önemli bir kültür öğesi olan atasözleri ve deyimler, öğretilirken temel alınan ders kitabından oldukça yararlanır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlanan ders kitaplarında kültür boyutu dil öğretiminin derin yapısını ortaya koyar. Avrupa Ortak Diller Başvuru Metni'ne göre dil öğretim seviyeleri A1, A2, B1, B2, C1, C2 olarak belirlenmiştir. Bu seviyelerden C1 ve C2 ileri seviyedeki bir dil öğretim durumunu ortaya koyar. Dolayısıyla bu seviyelerde aktarılan ve öğrenilen kültür unsurları daha derin bir yapıya sahip olmalıdır.

2. YÖNTEM

Bu çalışmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, bir araştırma problemi hakkında belirli zaman dilimi içerisinde üretilen dokümanlar ya da ilgili konuda birden fazla kaynak tarafından ve değişik aralıklarla üretilmiş dokümanların geniş bir zaman dilimine dayalı analizini olanaklı kılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2002:140-143). Bu çalışmada kullanılan ders materyali İstanbul Yabancılar Türkçe Öğretim Seti C1 seviyesindeki ders kitabıdır.

Çeşitli dil merkezlerinde kaynak kitap olarak kullanılan İstanbul Yabancılar Türkçe Öğretim Seti'nin C1 seviyesi için hazırladığı kitap kaynak olarak kullanılmıştır. Yapılan bu çalışma, sadece belirtilen kaynak kitap ile sınırlı tutulmuştur.

3. BULGULAR ve YORUM

Bu çalışmadan elde edilen incelemelerle ortaya konulan aşağıdaki tabloda görüldüğü üzere C1 seviyesindeki kitapta yoğun bir kültürel aktarımın olduğu görülmektedir. İleri

seviyede dil öğrenenler için oluşturulan bu kitapta derin bir kültürel yapıya işaret edilmektedir.

Tablo.1 İstanbul Yabancılara Türkçe Öğretim Seti C-1 Kitabında Kültürel Öğelerin Aktarımına İlişkin İfadeler

Kültürel Öğelerin aktarımına ilişkin ifadeler	Kitaptaki yeri ve sayfası
<i>... Bir gün komşumuz Hale Teyze çocuklarıyla beraber bize gelmişti. Annem misafirlerimiz için çok güzel pastalar, börekler hazırlamıştı. Salonda çok gürültü yaptığımızdan olsa gerek, biz çocuklara pastalarımızı mutfakta yememizi söylemişti.</i>	Sf. 21
<i>... Göktürklerde, Uygur Türklerinde, Tuna-Bulgar Türklerinde, İtil Bulgar Türklerinde ve Hun Türklerinde kullanılmıştır. Yılbaşı olarak, gece-gündüz eşitliğinin yaşandığı 21 Mart (nevruz) kabul edilmiştir.</i>	Sf. 26
<i>... Can, aşktan binlerce edep öğrenmede, öylesine edepler ki mekteplerde okunup öğrenilmesine imkân yok. Gökyüzünde, yıldızlar arasında parlak ay nasıl görünürse âşık da yüzlerce kişi arasında öyle görünür, o göründü mü herkesin parlaklığı söner.</i>	Sf. 36
<i>... Nâzım ve Piraye: “Kalbimin kızıl saçlı bacısı, en fazla bir yıl sürer yirminci yüzyıllarda ölüm acısı” Nâzım’ın şiirlerine konu olmuş Kerem ile Aslı, Tahir ile Zühre, Ferhat ile Şirin gibi: Nâzım ile Piraye. Onlar da bir türlü kavuşamadılar; halk masallarının âşıkları gibi. Sevdaları mutlu bitmedi. Ama sevdaları dillerde dolaştı, dolaşüyor. “Sen benim kuvvet, iyilik, akıl, hareket, sanat, insanlık, yurtseverlik, hâsılı bende bulunan ne kadar iyi şey varsa hepsinin kaynağısın. Eğer sana hayatımda hiç olmazsa dört beş sene önce rastlasaydım şimdikinden beş kat kuvvetli, iyi bir insan ve verimli bir şair olurdu. Senden önceki hayatımı bu bakımdan kaybedilmiş bir ömür parçası sayıyorum.</i>	Sf. 38
<i>...Benden onu evlilik gecesinde olduğu gibi bir ay boyunca her sabah yatak odasından kapıya kadar taşımamı istedi. Kafayı yediğini düşündüm, ama son günlerimizin iyi geçmesi açısından kabul ettim...</i>	Sf. 41
<i>...Türkiye “Tuzlu Kahve”. Türkler için kız isteme merasiminde kahve ikram etmek önemlidir. Gelin olacak kız tarafından yapılan kahvelerden damada ikram edilecek kahvenin içine tuz konması bu merasimde bir gelenek hâlini almıştır. Damadın seve seve içtiği tuzlu kahve, aile için sabrı ve gelinden gelecek her sıkıntıya katlanmayı simgeler</i>	Sf. 46
<i>...Şans kelimesi olumlu anlamda kullanıldığı gibi olumsuz anlamlarda da kullanılır. Toplumumuzda işleri yolunda olan kişiler, “Şansım yaver gitti.”, “Şans bana güldü.”, “Şansım yardım etti.”, “Şanslı olarak dünyaya gelmişim.” gibi sözleri olumlu anlamda kullanır. Sık sık tersliklerle karşılaşan bazı kimseler de “Bizde şans mı var?”, “Şanssızın biriyim.”, “Bizde de ne şans var!”, “Şansım olsaydı bu hale düşmezdim.” gibi sözleri olumsuz anlamda kullanır. Birçok kişi için şans gibi görünen olaylar diğerleri için şanssızlık demektir. Gazetelerde bazen piyangodan büyük ikramiye kazanıp da zengin olanların daha sonra ne hallere düştüklerini okuruz. İşte size Türkiye’den ve Dünya’dan büyük ikramiyeyi kazananlar ve onların başına gelenler...</i>	Sf. 50

...MEHMET AKİF ERSOY Türk "İstiklâl Marşı"nın şairidir. "Sivas'ta ortaokulun son sınıfındayım. Mehmet Akif'in bütün şiirlerinin toplu olduğu Safahat'ı okumak istiyordum. Ama Safahat, Sivas'ta yoktu.	Sf. 62
...Arzuhâlcilik, okur-yazarların az olduğu geçmiş dönemlerde ancak resmî izinle yapılabilen bir meslekti. Arzuhâlcî olmak isteyen kişi, arzuhâlcî başına başvurur, resmî bir kurul önünde yapılan sınavda başarılı olursa kendisine "izin tezkeresi" verirdi...	Sf. 66
...İstanbul'u fetheden Fatih Sultan Mehmet, fethin üzerinden yaklaşık on sene sonra cami inşasında kullanılacak iki mermer sütünü Sinan Atik isimli Rum mimara (bazı kaynaklarda bu mimarın ismi Khristodoulos olarak geçer) teslim eder...	Sf. 72
...Çocukluğu Ergani, Maden ve Dicle ilçelerinde geçen Sezai Karakoç, ilkokulu 1944'te Ergani'de bitirdi...	Sf. 75
....Türkiye'de Saygı Türkiye'de yabancı birisine hitap ederken bay veya bayan oluşuna göre "amca/teyze" ya da "birader/bacım" gibi ifadeler sıklıkla kullanılır. Türklerde saygı ifadesi olarak gösterilen bir davranış biçimi de el öpmedir. Yaşça küçük olanların büyüklerine saygı ve sevgilerini göstermek için ellerini öpüp alınlarına götürmeleri şeklinde uygulanan geleneksel bir davranış biçimidir. El öpen veya eli öpülen kişinin erkek ya da bayan olmasının önemi yoktur. Yaşlı bir bay veya bayanın tanıdık olsun olmasın herhangi bir gence "oğlum", "kızım" ya da her ikisini de kapsayabilen "evladım", "çocuğum" veya "yavrum" gibi kelimelerle hitap etmesi, Türk toplumunda az rastlanılır bir durum değildir...	Sf. 76
...Berlin Film Şenliği'nde Türk sinemasının ilk büyük zaferi: Metin Erksan, bu uluslararası şenlikte en iyi film seçilen "Susuz Yaz"la büyük ödül "Altın Ayı"yı kazandı. Ve bu ilk filmdeki başarılı rolü için Türk Kadınlar Birliği tarafından Hülya Koçyiğit, yılın kadın sanatçısı seçildi. Daha sonra Metin Erksan, Susuz Yaz'la Venedik Film Festivali "Merito Biennale"de bir ödül daha kazandı...	Sf. 85
...Amerika ile Avrupa ülkelerine de satış yapılmasını hedeflediklerini ve sektörü desteklediklerini belirtiyor. Yabancı ülkelere en çok satılan dizi "Kurtlar Vadisi" olurken bunu "Deli Yürek", "Gümüş", "Bumerang Cehennemi", "Yaprak Dökümü", "Acı Hayat", "Asmalı Konak", "Sakarya Fırat" ve "Tek Türkiye" gibi diziler izledi. Türk dizilerini izleyebilmek için Ortadoğu ve Balkan halkları sürpriz bir çaba içersindeler. "Elveda Rumeli" dizisi ile başlayan Türk dizilerinin Ortadoğu ve Balkanlara açılımı bu ülkelerde Türkçe kurslarının patlamasına neden oldu. Örneğin Yunan televizyonlarında yayınlanan "Muhteşem Yüzyıl", "Sıla", "Asi", "Acı Hayat", "Yer Gök Aşk", "Deniz Yıldızı" ve "Lale Devri" dizilerini...	Sf. 90
... Necip Fazıl (26 Mayıs 1904, İstanbul 25 Mayıs 1983, İstanbul) Türk ve İslamcı şair, yazar ve fikir adamıdır. 26 Mayıs 1980'de Türk Edebiyatı Vakfı tarafından "Şairler Sultanı" ve 1982 yılında yayınlanan "Batı Tefekkürü ve İslâm Tasavvufu" isimli eseri münasebetiyle de "Yılın Fikir ve Sanat Adamı" seçildi...	Sf. 96
...Darülfünun, Osmanlı İmparatorluğu döneminde II. Abdülhamit tarafından kurulan üniversitedir. Nizamiye Medreseleri, Büyük Selçuklu Devleti zamanında kurulan ve dönemin ünlü veziri Nizamülmülk'ün adıyla anılan medreselerdir. Bağdat, İsfahan, Nişabur, Belh, Herat, Basra, Musul ve Amul'da benzerleri vardı...	Sf. 111

...Cemil Meriç, XX. yüzyıl Türk düşüncesinin önde gelen birkaç entelektüelinden biridir. 1916'da Hatay'da doğdu...	Sf. 112
...Türk Süsleme Sanatları Ebru, kâğıt üzerine, özel yöntemlerle yapılan geleneksel bir süsleme sanatıdır. Ebru kelimesine köken olarak, bulut anlamına gelen Farsça "ebr" kelimesi gösterilmektedir. Bu kelimeden türetilen ve "bulut gibi" ya da "bulutumsu" anlamına gelen "ebru" kelimesi Türkçe'de değişerek "ebru" biçimini almıştır. Tezhip eski bir süsleme sanatıdır. Hat sanatı denince Arap harflerinin kullanılmasıyla oluşturulan "güzel yazı" sanatı akla gelir. Bu sanat, Arap harflerinin 6. - 10. yüzyıllar arasında geçirdiği uzunca bir gelişme döneminden sonra ortaya çıkmıştır. Türkler, Müslüman olduktan ve Arap alfabesini benimsedikten sonra uzun bir süre hat sanatına herhangi bir katkıda bulunmamışlardır. Minyatür çok ince işlenmiş ve küçük boyutlu resimlere ve bu tür resim sanatına verilen addır...	Sf. 123
...Cemal Süreya (Cemalettin Seber; 1931, Erzincan - 9 Ocak 1990, İstanbul) 1954'te Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Maliye ve İktisat Bölümünü bitirdi...	Sf. 126
...Eski Türklerde "Töre" adı verilen örfi hukuk uygulanmıştır. Bu hukukun üç kaynağı vardır: Birincisi, halktır. Halkın örf ve adetlerinden çıkan hukuka "Yusun" adı verilmiştir. İkincisi, "Kurultay" yani beylerin kararlarıdır. Üçüncüsü ise "Kağan"dır. Yani Kağan'ın yasama çalışmaları sonucunda meydana gelen kurallardır...	Sf. 139
...Eski Türklerde "Töre" adı verilen örfi hukuk uygulanmıştır. Bu hukukun üç kaynağı vardır: Birincisi, halktır. Halkın örf ve adetlerinden çıkan hukuka "Yusun" adı verilmiştir. İkincisi, "Kurultay" yani beylerin kararlarıdır. Üçüncüsü ise "Kağan"dır. Yani Kağan'ın yasama çalışmaları sonucunda meydana gelen kurallardır...	Sf. 140
...Hasan Kaşan,(d.1955-Kayseri) Türk karikatürist, dizi ile film oyuncusu ve film yapımcısı. 1955 yılında Kayseri'nin İncesu ilçesinde doğmuştur...	Sf. 152
...Türkiye'deki çocuklar arasında yaygın olarak oynanan "Yağ satarım bal satarım" oyununda önce bir ebe belirlenir...	Sf. 155
...NAZİM HİKMET RAN 15 Ocak 1902'de Selanik'te doğdu. 1921 başlarında Kurtuluş Savaşı'na katılmak için Anadolu'ya geçti, Bolu'da öğretmen olarak görevlendirildi...	Sf. 156
...İş bölümünün gelişmesiyle birlikte malların mallarla mübadele edilmesi giderek zorlaşmıştır. Takas edilecek malların değerinin birbirine denk olmaması, malı arz edecek kimsenin her zaman bulunamaması, malların bölünebilme özelliklerinin olmaması çeşitli zorluklar ortaya çıkarmıştır. Örneğin bir at ile yirmi ölçek buğday değiştirmek isteyen bir kimsenin bir pazarda aynı malın karşılığında on ölçek buğday veya beş ölçek süt önerisi ile karşılaşması farklı değerlerin oluşmasına neden olmuştur...	Sf. 161
...1994 Türkiye Krizi 1980'li yıllardan beri Türkiye, uyguladığı ekonomik reformlarla birlikte liberal ekonomik politikaları benimsemeye başlamıştır. Finansal piyasalarda serbestlik sağlanmasıyla, ekonomik krizlerin yapısı değişmiş ve uluslar arası sermaye hareketleriyle ilişkilendirilebilecek para...	Sf. 173

...AHMET HAMDİ TANPINAR 23 Haziran 1901'de İstanbul'da doğdu. 1923 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesini bitirdi...	Sf. 188
...Mert'in babası akşam işten gelir. Mert ve annesi o sırada yemek hazırlamaktadır. Babası heyecanlı bir şekilde mutfağa gelir ve sabah işe giderken yaşadığı olayı anlatmaya başlar...	Sf. 197
...Meselâ "Muhteşem Yüzyıl" -İstanbul'u, Araplara tekrar hatırlatan dizi-yayınlanmaya başladıktan sonra ülkemize gelen turist sayısı yüzde 12 arttı. Bu dünyada pek çok şehir için de böyle...	Sf. 211
...Dini-Tasavvufî Türk Edebiyatı'nın ilk ve önemli temsilcilerinden olan Yunus Emre (1240-1320), tasavvufî ve insanî fikirleriyle evrensel bir şöhrete ulaşmıştır. Yunus Emre, sade fakat derin ifade gücüyle kaleme aldığı şiirlerinde, Türkçeyi edebileştirmiş, millî dil ve edebî formlarla kendine has bir varlık, bilgi, aşk ve ahlâk felsefesi ortaya koymuştur.	Sf. 212

3.1. Komşuluk, Yardımseverlik ile İlgili Kültürel Ögeler

Kitapta komşuluk ziyaretleri, gelen komşular için yemekler hazırlama, ikramda bulunmak amacıyla bütün gün yemekler hazırlanmasına yer verilmiştir.

3.2. Tarihi Yapı ve Kurumlar ile İlgili Kültürel Ögeler

Kitapta eski Osmanlı, Selçuklu gibi birçok Türk Devletlerine ait tarihi yapılara sıkça yer verilmiş ve buralar görsellerle desteklenerek tanıtılmıştır.

3.3. Türk Büyükleri ve Önemli Kişiler ile İlgili Kültürel Ögeler

Türk büyüklerinin anlatıldığı birçok metne yer verilmiştir. M. Akif, Yunus Emre, Biruni, Ahmet Hamdi Tanpınar, Cemil Meriç, Nazım Hikmet, Necip Fazıl gibi önemli Türk bilim adamları ve şairler tanıtılmıştır.

3.4. Sanatsal Yapılar, Folklor ve El Sanatları ile İlgili Kültürel Ögeler

Türk geleneklerinde bulunan hat, tezhip, ebru sanatları hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca halk oyunlarına ait önemli bilgiler metinlerde yer almıştır.

3.5. Dini Değerler ile İlgili Kültürel Ögeler

İslamiyet'e ait değerler de kültürümüze ait önemli bir kültür ögesi meydana getirmiştir. Camii, namaz, cenaze, iman gibi kavramlara yer verilmiş ve bunlar metinlerde işlenmiştir.

3.6. Önemli Türk Sinema Filmleri ve Dizileri ile İlgili Kültürel Ögeler

Türklerin önemli tarihi olaylarını, günlük yaşantıyı, gelenek ve göreneklerini anlatan dizilere bolca yer verilmiştir. Ayrıca Türk sinemasında önemli bir yeri olan "Susuz Yaz" filmi gibi filmlerimizden sıkça bahsedilmiştir.

3.7. Ekonomik, Sosyal ve Tarihi Olaylar ile İlgili Kültürel Ögeler

Geçmişte ekonomik ve sosyal hayatımızı derinden etkileyen ekonomik kriz, mübadele gibi olgulara yer verilmiş ve metinlerde bunlar örneklendirilmiştir.

3.8. Türk Oyunları ile İlgili Kültürel Öğeler

Çocukların oynadığı “yağ satarım bal satarım “ gibi oyunlara, nasıl oynandığına varıncaya kadar genişçe yer verilmiştir.

3.9. Halk Ağzında Sıkça Kullanılan Kalıp Sözler ile İlgili Kültürel Öğeler

Türk halkının sıkça kullandığı kelimeler, kalıp sözler metinlerde işlenerek öğrencilerin sadece edebi metinleri değil günlük hayatta kullanılan kelimeleri öğrenmeleri de sağlanmıştır.

3.10. Türk Alışkanlıkları ile İlgili Kültürel Öğeler

Günlük hayattaki alışkanlıklar, Türklerin işlerini daha kolay halledebilmek için gösterdikleri günlük davranış şekilleri metinlerde işlenmiştir.

3.11. Atasözleri ve Deyimler ile İlgili Kültürel Öğeler

Kitapta yer alan metinlerde oldukça fazla atasözü ve deyim yer verilmiştir. Kullanılan kaynağın ileri seviye olmasından dolayı eserde birçok atasözü ve deyim kullanılmıştır.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Kültür, kuşaktan kuşağa aktarılan bir mirastır. Bu miras, dil vasıtası ile bugüne ve geleceğe taşınır (Özbay ve Tayşi, 2011: 10). Dil öğretiminde kültür aktarımının, dilin incelikleriyle birlikte verilmesi gerekmektedir. Dil öğretimini gerçekleştirirken bu kültürel öğelerin malzeme olarak kullanılması gerekir. Diğer türlü, dil öğretimi değil de kuralların ezberlenmesi gerçekleşir. Bu da zamanla unutulmaya sebep olur (Okur ve Keskin 2013: 20). Yabancı bir dili öğrenmek sadece o dilin dilbilgisi kurallarını öğrenmek ve bunlara uygun temel cümleler kurmak değildir. Bir milletin dilini öğrenmek demek; o dili kültürel kodlarıyla çözümlenmek demektir. Kültürel kodları çözümlenmeyen bir dil öğretimi eksik olacaktır. Bu nedenle bir dili öğrenmek hedef dilin bulunduğu kültürü, tarihi, dini değerleri, coğrafyası, hayata bakış açıları ile bir bütün olarak kavramaktır.

Dil öğretiminde temel bir araç olan ders kitapları, dil öğretimiyle birlikte kültürün öğretimi hususunda önemli bir görev üstlenmektedir. Kitaplarda, Türk bayramlarından, gelenek ve göreneklerinden, önemli şair ve din adamlarından, liderlerden bahsedilmiştir. Kültürel birçok öğeye yer verilmiştir. Özellikle ileri seviyedeki öğrenciler için hazırlanmış olması kültürel boyuta daha da derinlik katmıştır.

Dilin derin yapısı olarak belirtilebilecek olan kültürel öğelere daha ileri seviyelerde yer verilmiştir. Bu şekilde temel gramer ve cümle yapısını öğrenen kişi, artık ilerleyen seviyelerde dilin inceliklerini yani kültürel öğelerini öğrenecektir. Yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarında hedef dil kültürünü içeren metinlere yer verirken toplumsal kurallar, söz eylemler, deyimler gibi dilin iletişimsel boyutunu oluşturan etkinliklere de yer verilmelidir. Alan yazın tarandığında (Demir ve Açık: 2011) Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürlerarası yaklaşım, (Bulut: 2013) atasözleri ve deyimlerin kültür aktarımındaki önemi, (Bölükbaş ve Keskin: 2010) yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metinlerin kültür aktarımındaki işlevi üzerine çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Bu

çalışmaların metin türlerinin titizlikle seçimine vurgu yaptıkları söylenebilir. Bu yönüyle metin türlerinin hedef dildeki söz varlığını etkin şekilde içerecek şekilde seçimi ve hazırlanması çok önemlidir (Tüm ve Sarkmaz, 2012: 10).

Sonuç olarak *İstanbul Yabancılara Türkçe Öğretim Seti C1* kitabının kültürel varlığın aktarılması konusunda geniş bir içeriğe sahip olduğu tespit edilmiştir. Kitapta yer alan metinlerin oluşturulmasında kültürel öğelerden oldukça yararlandığı görülmüştür. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitaplarına genel olarak bakıldığında ise temel seviyelerde kültürel öğelere çok yer verilmediği görülür. Okur ve Keskin'e göre temel ve orta seviyelerdeki kitaplarda kültürel öğelere az yer verilmiştir. Türkçenin temel kuralları verilmiş, örnekler ve uygulamalarda ise kültürel öğelerden yeterince yararlanılamamıştır (Okur ve Keskin 2013: 21). Bu çalışmada elde edilen sonuçlara göre, ileri seviye için hazırlanan ders kitabının birçok yerinde kültürel unsurlara yer verildiği görülmektedir. Bunlar doğrultusunda ders kitapları hazırlanırken Türk kültürünü yansıtacak metinler özenle seçilmelidir. Seçilen metinler görsel ve işitsel materyallerle desteklenmelidir (Melanloğlu, 2008: 72). Böylece yabancılara Türkçe öğretimi dersleri aracılığıyla Türk kültürünün dünyada daha yaygın ve olumlu bir şekilde tanıtımına katkı sağlanmalıdır.

Çalışma sonunda elde edilen verilerden hareketle şu önerilerde bulunulabilir:

- Üzerine çalışma yapılmamış A, B ve C seviyeleri için hazırlanan yabancılara Türkçe öğretimi ders kitapları üzerine benzer araştırmalar yapılarak Türk kültürünün daha bilimsel ve etkin yollarla aktarımına katkı sağlanmalıdır.
- Konuyla ilgili deneysel araştırmalar yoluyla yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki kültür aktarımının Türkçe öğrenen yabancılara nasıl ve ne kadar algılandığı belirlenmelidir.
- Yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımı üzerine ders kitapları dışında etkin materyal tasarımına yönelik araştırma ve uygulamalara yer verilmelidir.
- Yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımına katkı sağlayacak yöntem ve tekniklerin belirlenip uygulanmasına yönelik bilimsel çalışmalar yapılmalıdır.

Kaynakça

- Bölükbaş, F., Keskin, F. (2010). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metinlerin kültür aktarımındaki işlevi. *Turkish Studies* - Volume 5/4 Fall 2010, p.1-15.
- Brown, H.D. (2000). *Principles of language learning and teaching*, Longman, NewYork,
- Bulut, M. (2013). Türkçe eğitimi ve öğretiminde dil ve kültür aktarımı aracı olarak atasözleri ve deyimlerin önemi. *Turkish Studies*- Volume 8/13 Fall, p. 559-575.
- Demir, A., Açıık, F. (2011). *Türkçenin Yabancı dil olarak öğretiminde kültürlerarası yaklaşım ve seçilecek metinlerde bulunması gereken özellikler*. Ankara: Tübar Yayıncılık. Sayfa: 1
- Gün, M., Akkaya, A., Kara, Ö. T. (2014). Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarının Türkçe öğretim merkezlerinde görev yapan öğretim elemanları açısından değerlendirilmesi. *Turkish Studies* - Volume 9/6 Spring, p. 1-16.
- Kaplan, M. (2012). *Kültür ve dil*. İstanbul: Dergâh Yayınları. Sayfa: 2

- Karakuş Tayşi,E., Özbay, M.(2011). Dede Korkut Hikâyeleri'nin Türkçe öğretimi ve değer aktarımı açısından önemi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, cilt.1, sayı.1, Sayfa: 23
- Kılıçaslan, R., Yavuz, A., (2014). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin sosyal medya kullanımında yaptıkları yazma hataları, *Turkish Studies Volume 9/3 Winter*, p. 863-877.
- Melanlıoğlu, D. (2008). Kültür aktarımı açısından Türkçe öğretim programları. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, cilt.3, sayı.150, Sayfa: 72
- Okur, A., Keskin, F. (2013). Yabancılara Türkçe öğretiminde kültürel öğelerin aktarımı: İstanbul yabancılara Türkçe öğretim seti örneği. *Turkish Studies*,1619-1640
- Ökten, E., Kavanoz,S.(2014). Yabancı dil olarak Türçe öğretimini hedefleyen ders kitaplarında kültür aktarımı. *Turkish Studies- Volume 9/3 Winter*, p. 845-862.
- Şahin, A.(2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kuramlar, yaklaşımlar, etkinlikler. Ankara: Pegem Yayıncılık, Bölüm:1 Sayfa: 4
- Tüm, G., Sarkmaz, Ö. (2012). Yabancı Dil Türkçe ders kitaplarında kültürel öğelerin yeri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, sayı.43, Sayfa: 448-459
- Yaylı, D., Bayyurt Y. (2011). *Yabancılara Türkçe öğretimi politika yöntem ve beceriler*. Ankara: Anı Yayıncılık, Sayfa: 31
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2000). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Gözden Geçirilmiş 2. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.